

Kulturell identitet - etnisitet

Av Vigdis Bunkholdt

Barnevernet er opptatt av barns *kulturelle identitet*. Dette fordi barn fra forskjellige etniske minoriteter blir flyttet i fosterhjem som ikke tilhører samme etniske gruppe.

FNs barnekonvensjon art. 30 sier:
I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe, å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion eller bruke sitt eget språk.

Dette gir tydelige føringer for viktige hensyn å ta når vi flytter barn fra minoritetsmiljøer i fosterhjem. Dette finner vi igjen i Fosterhjemsforskriften §:

Ved valg av fosterhjem skal barnevernstjenesten ta hensyn til barnets språklige, religiøse og kulturelle bakgrunn.

Dette finner vi igjen i FN's barnekonvensjon artikkel 2 punkt 3:

Når mulige løsninger overveies, skal det tas tilbørlig hensyn til ønskeligheten av kontinuitet i barnets oppdragelse og til barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.

Minoritetsrådet i Forandringsfabrikken sier

*En del av oppgaven med å være fosterforeldre for oss, må være å sette seg inn i kulturen vi kommer fra. De må kunne litt om språket, kulturen og religionen. Hvis de ikke ønsker slik opplæring, bør de ikke være fosterforeldre for oss. **Fosterforeldre**, med støtte fra barnevernet, må legge til rette for at vi kan ta vare på språket vårt. De må og støtte oss i å ta vare på religionen, hvis vi ønsker det. De må kunne kjøre til kirka, moskeen eller templet, og ha respekt for religionen vår. Men fosterforeldre må ikke la foreldrene våre overtale oss til religionsaktivitet. Dette må også barn få bestemme selv og ikke tvinges.*

Ved valg av ny omsorgsbasis for barn og unge fra etniske minoriteter er det av overordnet betydning for utviklingen av tilhørighet, selvbilde og identitet at de får bekreftet sin etniske identitet. Identitet er jo en del av oss som søker *bekreftelse*. Vi oppsøker mennesker og miljøer, og er med i begivenheter som bekrefter det bildet vi har av oss selv som del av spesielle grupper og med spesielle kjennetegn. Vi oppsøker for eksempel politiske eller religiøse miljøer for å være sammen med andre med samme overbevisning som oss selv.

Enten fosterbarn flytter innenfor egen etniske gruppe eller i et etnisk norsk fosterhjem, må barna få anledning til å lære og å utvikle sin etniske gruppes språk, sin religion og sin kultur slik at disse delene av deres identitet blir bekreftet. Den beste måten å få slik identitetsbekreftelse på, er at de flytter til

fosterhjem hvor familien hører til i samme etniske gruppe. Samtidig skal barn og unge forberedes på livet i samfunnet også utenfor den etniske gruppen. Derfor er det av stor betydning når barn flyttes innen sin etniske gruppe, at fosterhjemmet er vel integrert i det norske samfunnet og kan formidle både gruppens egne verdier og skikker så vel som norske verdier og skikker – uten at de kommer i alvorlig konflikt med hverandre.

Hvis opprinnelsesforeldrene er sterkt imot at barnet deres blir flyttet utenfor sin etniske gruppe, bør dette så langt som mulig unngås. Med dagens problemer med å finne etniske fosterhjem, må vi imidlertid akseptere at det vil skje. I så fall blir det av stor betydning at det norske fosterhjemmet stiller opp på at fosterbarnet får tilgang til sitt morsmål og får anledning til å delta i aktiviteter som det kjenner fra sitt opprinnelige miljø. Hvis det skal settes inn besøkshjem, kan det for eksempel være et hjem fra barnets etniske gruppe. Et annet tiltak kan være å lete etter en støtteperson i nærmiljøet som kommer fra samme etniske gruppe som barnet.

Hvis barnet flyttes utenfor sin etniske gruppe, kan det tenkes å oppstå konflikter mellom biologiske foreldre og fosterforeldre når det gjelder fosterbarnets utøvelse av sin religion. Det momentet som kommer inn her, er i hvilken grad biologiske foreldre kan påvirke slike avgjørelser. Ofstad og Skar sier at beslutninger om religion hører til biologiske foreldres begrensede foreldreansvar, men at dette gjelder de *overordnede* beslutningene og ikke gjelder *daglig* religionsutøvelse. Som eksempel nevner de at fosterforeldre ikke kan døpe fosterbarnet, men at de biologiske foreldrene ikke kan styre alle de daglige aktivitetene som hører med til religionen, f.eks. å be fem ganger om dagen.

Fosterbarnet kan f.eks. ønske å ikke bruke hijab for ikke å skille seg for mye ut fra vennene til sine fostersøsken. I flg. Ofstad og Skar er det da barnet selv som kan ta avgjørelsen – sammen med sine fosterforeldre.